

Møtebok for Øyer fjellstyre

Møtedato: 20.03.2024

Sak nr: 25/14

Dokument: 24/9 - 8

Arkiv: 335.3

Søknad om slipp av storfe i nye beiteområder - høring

Saksdokumenter vedlagt møteinnkallingen:

- Brev fra Øyer Beite- og gjetelag mottatt 12.03.2024
- Brev fra Øyer Beite- og gjetelag mottatt 24.01.2024
- Kopi av e-post fra Martin Kraabøl til ØBG datert 08.01.2024
- Brev fra Kai Solheim datert 12.01.2024
- Kopi av e-post fra Axel Tostrup til ØBG datert 17.01.2024
- Regler for beitebruk i Øyer statsallmenning av 24.05.2023
- Beitebrukskart storfe

Andre saksdokumenter:

Fjellstyresak 18/24

Beitebruksplan for Øyer kommune 2022-2026

Vegetasjon og beite på Øyerfjellet, NIBIO-rapport 2017

Bakgrunn:

Øyer beite- og gjetelag (ØBG) har mottatt to søknader om å få endret anviste beiteområder for storfe, samt en søknad om slipp av ny besetning. Alle søknadene gjelder beite i områder utenfor det som i gjeldende beite regler er anvist beiteområde for storfe.

Martin Kraabøl:

Har tidligere søkt og fikk i fjellstyresak 91/23 tillatelse til slipp av ammeku (ca. 14 mordyr pluss kalver) fra Aksjøsætra mot Høvrebuktjønnen. Kråbøl ønsker imidlertid å slippe fra Aksjøsætra og sørover mot Åstdalsæterhøgda og Åstdalssætra. Begrunnelsen er et dette er et område som er lite beitet i dag, og vil gi en bedre utnyttelse av beiteområdene og bedre spredning av storfeet som beiter fra Aksjøsætra. Dyrene skal gå med klaver fra Monil (tilvarende Nofence).

Axel Tostrup:

Tostrup søker om å få endret beiteområde fra Bøsætra til et område ved Brennlia søre. Ønsket beiteområde er fra Brennlia til Grava, mellom Augsætervegen og Aksjøsætervegen. Begrunnelsen er muligheten for enklere tilsyn fra egen seter på Brennlia. Det er i 2024 snakk om 11 mordyr pluss kalver, samt 7 kviger. Dyrene skal gå med Nofence.

Kai Solheim:

Søker om å slippe ny besetning med ammeku (Dexter) fra Brennlia søre. Ønsket beiteområde er i nærheten av egen seter på Brennlia, fra Bjønnåsen til Gardfesthagen, mellom Augsætervegen og Aksjøsætervegen. Begrunnelsen er at Solheim har sau på beite i det samme området. Det vises til at sambeite gir en bedre utnyttelse av beitet og er positivt mot snyltere. Solheim ser også store fordeler med tanke på tilsyn. Det er snakk om 10 mordyr pluss kalver. Dyrene skal gå med Nofence.

Med bakgrunn i vurderinger i brev fra ØBG datert 24.01.2024 og møte med ØBG 16.02.2024, tok fjellstyret saken til behandling i fjellstyremøte 28.02.2024, sak 18/24. Det ble fattet følgende vedtak:

Fjellstyret ser positivt på bruksberettigedes ønske om en god utnyttelse av utmarksressursene, og er villig til å støtte opp om tiltak som fremmer bruken av utmarksbeite. Fjellstyret ønsker imidlertid en utredning av utfordringer og muligheter knyttet til beitebruk i de indre områdene i Øyerfjellet, før en ev. endring av beitereglene med nytt beiteområde for storfe tas til vurdering.

Etter et nytt møte med ØBG 11.03.2023, har beitelaget i brev mottatt 12.03.2024 redegjort nærmere for hvorfor det er ønskelig å etablere nye besetninger i området fra Aksjøsetra og sørover, istedenfor Eldådalen.

I første rekke vises det til at tilgjengelig beiteareal i Eldådalen er begrenset til ca. 50 morder med kalv (beregninger av beitekapasitet i Beitebruksplanen). Det er da tatt hensyn til egnet beite, at dyrene går innenfor områder med beiterett, og samarbeide med dyr fra Fåvang i deler av området. Tilstøtende område innover fra Tautra vil nå bli etablert med en jak-besetning og geit-besetning, som ved behov kan søke inn i deler av Eldådalen. Tilgjengelig areal er vesentlig større i de nye områdene det nå søkes om slipp (beregnet til 130 morder med kalv).

ØBG viser til at det er viktig med godt beite når nye besetninger skal etableres, både med tanke på beitevekster og lengde på beitesesong. Eldådalen ligger om lag to uker etter lavereliggende områder med hensyn til beiteslipp. I tillegg har det vært nødvendig med tidligere sank. Årsaken har vært problemer med at dyrene trekker over på Stor-Elvdalsida og at en har måttet vise hensyn til jakt- og næringsutøvelse der. Grunneiere der har tidligere varslet søksmål mot beitelaget, om ikke dyrene har blitt fjernet fra deres område.

Problemer med driftende dyr har gjort at organisert beitebruk i området har en dobling i kostnad, sammenlignet med andre beiteområder som beitelaget benytter. Dårlig mobildekning gjør at det kan være utfordringer med virtuelle gjerder, og er problematisk med hensyn til tilsyn, flytting av dyr og sikkerheten for dyreholder og gjeter.

ØBG ser for seg et alternativt område for etablering av nye besetninger. Det er fra Aksjøsetra og sørover mot Åstdalssetra, Brennlia og Grava, med Gjæsa som en naturlig, fremre grense. I motsetning til Eldådalen vises det til at dette området er lett tilgjengelig, er ledig i forhold til andre storfeflokker og representerer store beiteressurser. Det er beskrevet at alle besetninger som etableres i området vil ha klaver med virtuelt gjerde (Nofence/Monil). Det betyr at besetningene kan styres i beiteområdet. Det kan defineres yttergrenser og tas ut enkeltområder innenfor avgrensingen, som dyrene ikke får tilgang til. På den måten vil en enkelt kunne styre beitebruken utenom f.eks. seterområder og inngjerda dyrka mark, slik at ammekubesetninger ikke er til hinder for eventuelle ønsker om tradisjonell seterdrift med melkeproduksjon.

Det er videre et ønske at besetningene i nytt beiteområde holdes fra hverandre. Det er derfor tenkt å virtuelt sette av en korridor langs traktorvegen fra Brennlia til Åstdalssetra (se kart i brev fra ØBG mottatt 12.03.2024). Det vil være sammenfallende interesser både for beitenæringen og andre som ferdes i området. Det vises til at etablering av saltplasser skal følge gjeldende beiterregler, med god avstand fra råk, vei og seterbol. Sankeanlegget på Aksjøsetra skal utbedres til bruk for både sau og storfe.

ØBG oppsummerer fordelene ved nytt beiteområde slik:

- Området er lett tilgjengelig
- Variert og godt beite

- Lengre beiteperiode
- Mobildekning
- Ingen tilstøtende besetninger som må vike ved nyetablering
- Reduserte transportkostnader
- Virtuell strategisk beiting med sammenfallende interesser mellom primærnæring og friluftsjnteresser

Med bakgrunn i diskusjoner mellom fjellstyret og beitelaget i møte 11.03.2024, ønsker ØBG å gjennomføre en to-årsprøveperiode i nytt beiteområde. Laget ser for seg en evaluering av hver beitesesong, før en ev. permanent endring av beitereglene.

Vurdering:

Jf. gjeldende beite regler skal fjellstyret anwise beiteområde for den nye besetning, etter forslag fra beitelaget. En antar at tanken rundt dette er at beitebrukerne selv har best innsikt i fornuftig bruk av beiteressursene. Etter møte med ØBG 11.03.2024 og utfyllende opplysninger gjengitt over, synes det underordnet hva fjellstyret kan tilby av økonomiske bidrag, med tanke på bruk av Eldådalen kontra nye beiteområder.

Øyer Beite- og gjetelag viser i brev mottatt 24.01.2024 til en økende interesse for beite med storfe, og viser til fjellovens bestemmelser om at allmeningsbruk kan nyttes på en måte som er naturlig etter *tida og tilhøva*. Med bakgrunn i en forventet økning fra 400 til over 500 storfe i 2024, virker det fornuftig å vurdere nye beiteområder.

Utover seterdrift er det flere hensyn å ta ved anvisning av nye beiteområder, med tanke på annen bruk av allmenningen (jakt, fiske, tur- og sykkelstier, trafikk med mer). Områdene mellom Aksjøsetervegen og Augsetervegen er i så måte en rolig del av fjellet, med relativt liten utfart og aktivitet.

Beitebruksplanen for Øyer 2022-2026 legger vekt på at utnyttingsgraden av utmarksbeitet i Øyerfjellet er lav, og at det er plass til flere beitedyr. I tiltaksdelen legges det opp til at Fjellstyret og beitelaget skal vurdere rapporten fra NIBIOs vegetasjonskartlegging i 2017 ved utvelgelse av beiteområder for nye besetninger. Av denne går det fram at det er mye godt beite i de omsøkte områdene, og det legges vekt på det positive med sambeite.

Til opplysning gav fjellstyret tørkesommeren 2018 tillatelse til å slippe en ammekubesetning på 20 dyr ved Augsetra. I følge ØBG fungerte det bra, den gang uten virtuelt gjerde.

Etter nærmere diskusjoner siden forrige behandling av saken, forslås det en prøveordning over to år med dispensasjoner, framfor en endring av beitereglene nå. Med bakgrunn i forholdsvis kort tid fram mot beitesesongen foreslås det å behandle innkomne søknader om beite nå, som dispensasjoner fra beitereglene.

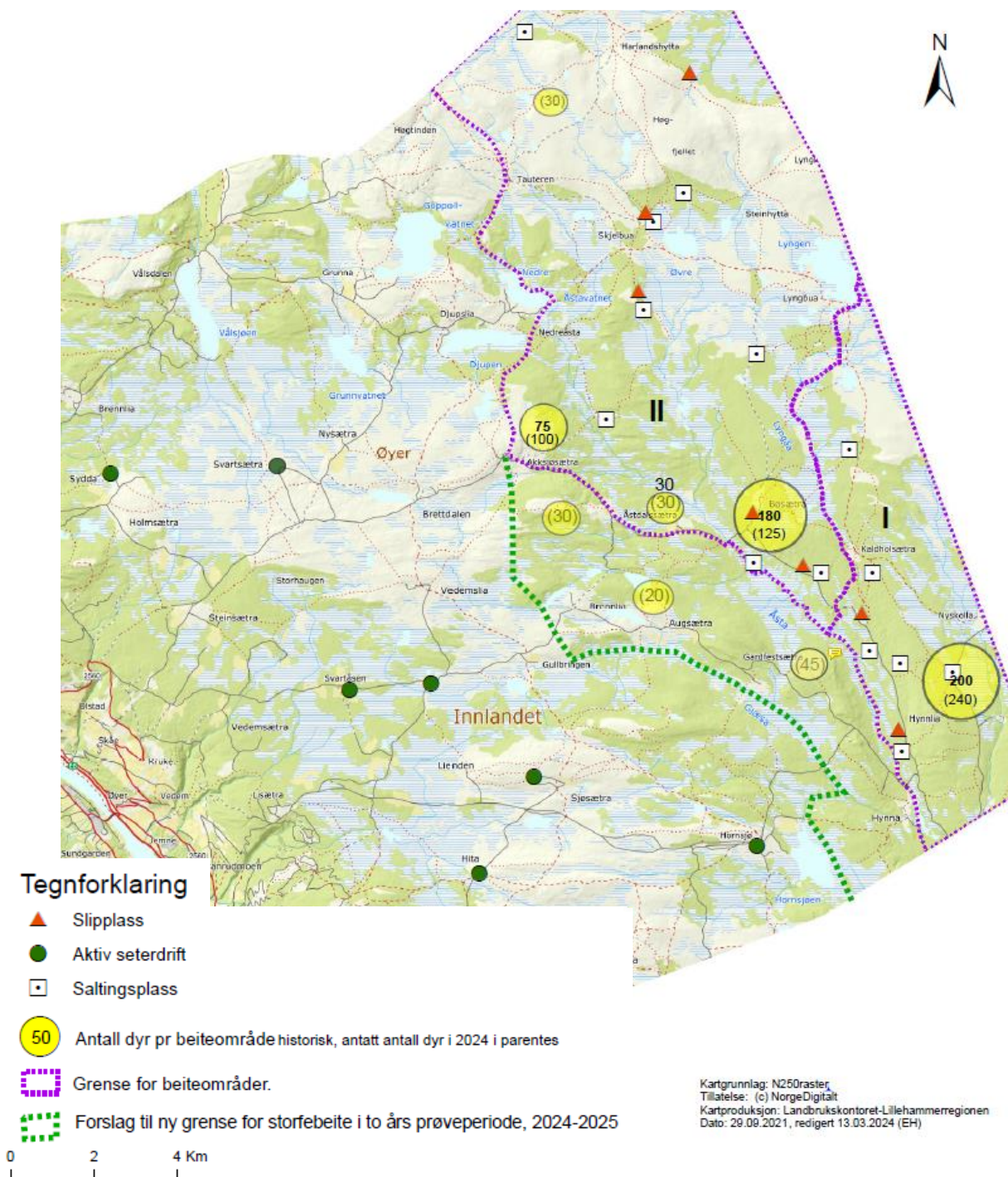
I det nye området er det altså søkt om å slippe tre besetninger. Det er da snakk om to nye, samt en eksisterende med anvist beiteområde i Bøseterlia. I utgangspunktet har ØBG stilt seg positive til dette, men etter nærmere diskusjoner virker det fornuftig å forbeholde nye områder til nye besetninger, mens etablerte besetninger fortsetter i anviste områder.

Forslag til vedtak:

Det vises til innkomne søknader om beite med storfe i nye beiteområder. Framfor en endring av beitereglene, foreslås det en prøveordning over to år (2024-2025) med dispensasjoner til beite i nye områder for nye besetninger.

Med bakgrunn i tilbakemeldinger fra beitelaget, og tidligere dispensasjon til storfebeite øst for Hornsjøen, foreslås det et nytt område for storfebeite i prøveperioden. Fra kommunegrensa i sør går grensa øst for Hornsjøen, nordover langs Hynna/Gjæsa til Brennlia, om Mjøvasslia og Åstdalsæterhøgda, til Aksjøsætra. Se grønn linje på kartet under.

Med utgangspunkt i foreslåtte slippområder for innkomne søknader vises også til kart under, med oversikt over omtrentlig antall dyr pr beiteområde (forventet dyretall i 2024 i parentes), grenser for beiteområdene og aktive setre med melkeproduksjon.

Anvisning av beiteområder:

Axel Tostrup:

Besetningen har tidligere gått i Eldådalen, men ble for noen år siden flyttet til Bøseterlia. Der har den tilvendt seg et område ved hjelp av Nofence, og det har etter hvert fungert bra. Det foreslås at Tostrup fortsetter bruken av Bøseterlia til sin besetning.

Martin Kraabøl:

I sak 91/23 fikk i utgangspunktet Kraabøl tillatelse til å slippe ny besetning fra Aksjøsetra mot Høvrebuktjønnen. Pga. ytterligere en ny besetning, samt økning i eksisterende besetning, foreslås det å etterkomme ønsket om beiteområde i Åstdalseter høgda og sørover mot Åstdalssætra.

Kai Solheim:

Søker om ny besetning med ammeku, fra Bjønnåsen til Gardfesthagen, mellom Augsætervegen og Aksjøseætervegen. Det virker rasjonelt å få slippe disse i samme beiteområde som han har sau, og det foreslås å etterkomme søknaden.

Dette medfører slipp av totalt ca. 30 storfe nord for, og ca. 20 storfe sør for traktorvegen mellom Brennlia og Åstdalssetra. I tillegg har det allerede over noen år gått en besetning på ca. 50 dyr i søre deler av forslag til nytt beiteområde, opprinnelig anvist til Bøseterlia. ØBG mener det er lite formålstjenlig å presse denne tilbake til Bøseterlia. Det foreslås at besetningen får benytte områder som den har brukt, men innenfor definert grense for nytt beiteområde i prøveperioden.

Det stilles krav om bruk av virtuelle gjerder for alle besetninger i det forslåtte beiteområdet. Innenfor slippområdet må det legges inn en buffer rundt setre, seterløkker og annen inngjerda beite/dyrka mark. Ved ev. oppstart av melkeproduksjon knyttet til seter skal dette hensyntas. Det foreslås å legge inn en korridor langs traktorvegen fra Brennlia til Åstdalssetra (jf. kart i brev fra ØBG 12.03.2024).

Salting skal følge gjeldende beitereregler.

Det forutsettes medlemskap i ØBG, og at pålegg og retningslinjer fra ØBG følges.

En skal gjøre det som er mulig for å holde dyrene vekk fra seterområdene med tradisjonell seterdrift. Dersom dyrene likevel skulle nærme seg seterområdene, skal seterbrukerne varsles uten opphold. ØBG og dyreeier er ansvarlig for at dyrene umiddelbart blir henta.

Det gjøres en evaluering av hver beitesesong i prøveperioden.

Saken legges ut på høring, med tre ukers uttalefrist.

Behandling i fjellstyret:

Vedtak:

Utskrift av møteboka er sendt til: